

LÄKARE I VÄRLDEN MÉDECINS DU MONDE

Läkare i världens sjukvårdsinsats i fält, Nepal.

HJÄLPA VÅRDA VITTNA

Läkare i världens sjukvårdspersonal i fält, Liberia.

© Médecins du Monde, Valérie Dupont

Läkare i världens sjukvårdsinsats i fält, Nepal.

© Médecins du Monde, Benoit Gienot

LÄKARE I VÄRLDEN

Läkare i världen (LIV) är den svenska grenen av Médecins du Monde. Vi är en internationell humanitär organisation som arbetar för att alla människor ska ha **lika rätt och tillgång till hälso- och sjukvård**.

Organisationen är politiskt och religiöst obunden och har kontor i 14 länder. Elva av kontoren ligger i Europa: Belgien, Frankrike, Grekland, Holland, Italien, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige och Tyskland och tre utanför Europa: Argentina, Kanada och Japan. Läkare i världens huvudkontor är placerat i Paris.

Läkare i världen driver idag **165 internationella sjukvårdsprojekt i 68 länder** samt 205 nationella projekt. Sammantaget har nätverket omkring **7000 medlemmar** och **3000 volontärer**. Den sammanlagda budgeten var 92,6 miljoner Euro, år 2009. Läkare i världen har rådgivande ställning i FN:s Ekonomiska och sociala råd (ECOSOC). Det innebär att Läkare i världen kan skicka observatörer till alla öppna möten och göra skriftliga uttalanden som sprids som FN-dokument. Vidare samarbetar Läkare i världen med FN:s flyktingkommissarie (UNHCR), Världshälsoorganisationen (WHO) och FN:s kontor för humanitärt bistånd (OCHA).

LÄKARE I VÄRLDENS FEM ARBETSPRINCIPER

- Vara på plats före, under tiden och efter katastrofer
- Stödja nationella sjukvårdssystem för hållbar förändring
- Kapacitetsbyggande för sjukvårdspersonal
- Förbättra tillgången till hälso- och sjukvård
- Förbättra kapaciteten hos och samarbetet med lokala icke-statliga-organisationer

LÄKARE I VÄRLDEN BEDRIVER FYRA TYPER AV PROJEKT

- Primärvård
- Katastrofhjälp
- Sjukvård kopplat till epidemier
- Psykosocial vård

Prioriterade områden är primärvård, HIV/AIDS, våld mot kvinnor, mödra- och barnhälsa, skadereduktion (missbrukare), sjukvård i konfliktområden och sjukvård för migranter.

EXEMPEL INTERNATIONELL SJUKVÅRDSINSATS

Projekt: Skydda och vårda civila i Södra-Darfur

Aktivitet: Stärka tillgången till primär hälso- och sjukvård, med fokus på mödrar och barn.

Vårdtagare: 77 000. **Lokalpersonal:** 79.

Utsända volontärer: 9.

MER ÄN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Läkare i världen erbjuder mer än hälso- och sjukvård. Genom närvaron på fältet får vi värdefull erfarenhet som vi använder för att **vittna om svårigheterna att få tillgång till sjukvård** och för att **förespråka förändring**. Vi arbetar på avlägsna platser som generellt sett är svåråtkomliga. Vi försöker att eliminera barriärer som hindrar de mest utsatta grupperna från tillgång till hälso- och sjukvård, såsom avgiftsbelagd sjukvård, språk- och kulturbarriärer. Målet är att projekten på lång sikt skall göra det möjligt för mottagarna att bli mer självständiga. När vi avslutar ett

projekt ska de personer som vi har arbetat med på plats själva kunna ta över uppgifterna. Därför arbetar Läkare i världen genom samarbete och partnerskap, vi stödjer icke-statliga organisationer på plats och ger utbildning till lokal personal.

INTRESSERAD AV ATT ÅKA UT I FÄLT?

Läkare i världen har inget svenskt projekt utomlands för tillfället men rekryterar **volontärer till Läkare i världens internationella nätverk** som driver sjukvårdsprojekt. Volontärerna består av yrkesgrupper såsom läkare, kirurger, barnmorskor, sjuksköterskor och psykologer. Även andra kompetenser är nödvändiga såsom specialister i mänskliga rättigheter samt kunskaper inom projektledning, administration och logistik. Fältarbetet ger dig möjlighet att hjälpa människor på ett konkret sätt. Du gör en oerhört viktig insats som är utvecklande både personligt och professionellt. Skicka in din ansökan till: info@lakareivarlden.org eller gå in på vår hemsida för mer information: www.lakareivarlden.org

MÄNNISKOR I SVERIGE SAKNAR TILLGÅNG TILL VÅRD

Enligt FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna är tillgång till hälso- och sjukvård en mänsklig rättighet. Sverige har ratificerat ett flertal internationella konventioner som fastslår just detta: tillgång till hälso- och sjukvård är en mänsklig rättighet och inte bara en rättighet för landets medborgare.

I FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948 tillkännages i artikel 25, punkt 1, att "var och en har rätt till en levnadsstandard tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande, inklusive mat, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala tjänster samt rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet...". Vidare har Sverige år 1966 ratificerat den **Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter**. I artikel 12, punkt 1, erkänner Sverige "... rätten för var och en att åtnjuta bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa".

I Sverige har inte alla människor den rättigheten. Beroende på om du är svensk medborgare, asylsökande eller befinner dig i landet utan tillstånd, ger lagen dig olika rättigheter. Det finns således en lucka mellan den svenska lagstiftningen, internationella konventioner och verkligheten, där människor hamnar mellan stolarna.

Internationella organisationer och nätverk har i undersökningar och rapporter beskrivit de europeiska ländernas lagstiftningar om papperslösas situation. PICUM (Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants) genomförde 2007 en undersökning i vilken Sverige tillsammans med Österrike var det land med den mest restriktiva lagstiftningen. I andra ändan av skalan utmärkte sig Italien och Spanien som när undersökningen gjordes erbjöd fri vård till alla. Det europeiska nätverket HUMA (Health for Undocumented Migrants and Asylum Seekers) publicerade 2009 en rapport som bekräftade bilden av Sveriges restriktiva lagstiftning gentemot papperslösa och denna grupps mycket begränsade rätt och tillgång till vård.

DEM ÄR PAPPERSLÖSA?

Papperslösa, dvs människor som befinner sig i landet utan giltigt uppehållstillstånd, har inte tillgång till vård i Sverige. Begreppet papperslös omfattar dels de människor som har fått avslag på tidigare asylansökan men som ändå stannar i Sverige, dels de människor som befinner sig utanför asylprocessen, dvs de personer som inte har sökt asyl eftersom de saknar asylskäl enligt svenska bestämmelser. Papperslösa saknar svenskt personnummer, detta försvårar tillgången till hälso- och sjukvård eftersom den svenska sjukvårdens inskrivnings- och betal-system är uppbyggt utifrån patienternas personnummer.

Papperslösa över 18 år i Sverige har enligt lag endast möjlighet att få akut vård, men måste då betala de faktiska kostnaderna för denna. Det innebär att priset för ett besök på akuten blir ca 2 100 kr och att en komplikationsfri förlossning kostar ca 20 000–25 000 kr. Vården är med andra ord inte subventionerad. Det medför att papperslösa kan vägras till exempel vanlig tandvård, all planerad vård, samtal med psykolog och behandling för kroniska sjukdomar. Papperslösa kan även vägras "vård som inte kan anstå" dvs vård som inte är omedelbart akut men som ändå är nödvändig för att ett allvarligt tillstånd inte ska förvärras.

HUR MÅNGA SAKNAR PAPPER I SVERIGE?

Eftersom papperslösa är en grupp människor som inte finns registrerade någonstans är det omöjligt att ge en exakt siffra på hur många som bor i Sverige idag. Den enda siffra som finns är antalet människor som efter asylprocessen håller sig undan avvisningsbeslutet. Till denna siffra kommer även alla de som aldrig sökt asyl och de barn som fötts i Sverige med gömda föräldrar. Uppskattningsvis uppehåller sig mellan 10 000 och 35 000 papperslösa i landet idag.

VILKA RÄTTIGHETER HAR PAPPERSLÖSA BARN?

Svensk sjukvård ska arbeta efter principen att barn har rätt till fullständig vård i enlighet med FN:s Barnkonvention. Barn under 18 år har rätt att få all vård de behöver precis som alla andra barn i Sverige – inte bara akut vård – även om de inte har uppehållstillstånd. Detta ska gälla med säkerhet om man är asylsökande eller har varit asylsökande någon gång. Men det står inget i reglerna om att detta även ska gälla för barn som inte har varit asylsökande. Konsekvensen blir att svenska myndigheter inte erkänner dessa barns existens. Det bidrar i sin tur till att denna grupp papperslösa barn inte blir registrerade någonstans, vilket leder till att det inte finns några rutiner för hur barnen ska tas emot i receptionen när de söker vård.

ÄR DET OLAGLIGT ATT GE VÅRD TILL PAPPERSLÖSA?

Nej! Att erbjuda eller ge vård till en person som befinner sig i Sverige utan tillstånd är inte olagligt. Det finns emellertid ingen skyldighet att ge papperslösa vård som inte anses vara akut. Det är heller inte olagligt att ge vård utöver vad patienten formellt har rätt till. Det är aldrig olagligt för ett sjukhus att ta emot en patient. Vårdpersonal ska enligt deras yrkesetiska kod se till patientens bästa, det står i Hälso- och sjukvårdslagen. Vårdpersonalens yrken är skyddade och åtagandet inkluderas i legitimationen. Personal inom hälso- och sjukvård har tystnadsplikt och ska ta beslut efter patientens bästa.

Läkare i världens klinik för papperslösa, Stockholm.

© Médecins du Monde, Anna Simonsson

Läkare i världens klinik för papperslösa, Stockholm.

© Médecins du Monde, Anna Simonsson

LÄKARE I VÄRLDEN I SVERIGE

Läkare i världen har funnits i Sverige sedan 1991 och har idag ett 90-konto. För givare är 90-kontot en bekräftelse på att insamlingen sköts på ett ansvarsfullt sätt och att pengarna går till ändamålet utan oskäliga omkostnader. Genom att uppmärksamma och sprida information om de bakomliggande orsakerna till ohälsa vill vi få till stånd en långsiktig hållbar förändring. Läkare i världens åtagande i Sverige bygger på tre principer:

Hjälpa: Vi bistår med rådgivning och samtalsstöd om vilka rättigheter och möjligheter som finns för papperslösa i Sverige.

Vårda: Vi driver sedan 1995 en klinik som kostnadsfritt erbjuder vård till papperslösa. Arbetet baseras helt på ideella insatser.

Vittna: Vi vill skapa opinion och ökad kunskap bland allmänheten kring hur situationen ser ut för många utsatta grupper i Sverige och världen över. Läkare i världens arbete bygger till stor del på ideella insatser, såväl i Sverige som internationellt.

LÄKARE I VÄRLDENS KLINIK FÖR PAPPERSLÖSA

För att öka tillgången till hälso- och sjukvård för papperslösa driver Läkare i världen sedan 1995 en klinik i Stockholm där papperslösa erbjuds vård utan kostnad. Initiativtagare till kliniken var enskilda personer med förankring i Läkare i världen och Asylkommittén i Stockholm. På kliniken arbetar läkare, sjukgymnaster och personer med annan sjukvårdsutbildning och kompetens inom mänskliga rättigheter. All sjukvårdspersonal är volontärer och arbetar ideellt samtidigt som kliniken finansieras av donationer.

Kliniken har skyddad adress med hänsyn till våra patienters speciella livssituationer. Hit söker sig patienter som inte har rätt till subventionerad vård och läkemedel och som av rädsla för att bli upptäckta inte vågar gå till den offentliga sjukvården. Patienternas behov varierar. Ofta handlar det om samtal, kroppsundersökning, rådgivning och annan form av behandling. Vid behov remitteras patienterna till specialister, dock är denna möjlighet begränsad. Medicinen distribuerar vi ur vårt egna medicinförråd som samordnas av farmaceut under ansvar av läkare.

INTRESSERAD AV ATT HJÄLPA TILL?

På kliniken för papperslösa arbetar medicinskt utbildad personal och vi behöver bli fler! Skicka in din ansökan till: info@lakareivarlden.org eller gå in på vår hemsida för mer information: www.lakareivarlden.org

I denna folder presenterar vi Läkare i världens nationella och internationella verksamhet. Vård- och stödsatser till utsatta grupper världen över presenteras och våra principer **hjälpa, vårda, vittna** förklaras.

VI BEHÖVER DITT STÖD

Vår verksamhet drivs till stor del genom bidrag från enskilda givare. Ditt bidrag förändrar livet och framtiden för de mest utsatta, som sällan syns, de som världen håller på att glömma.

Läs mer om Läkare i världens arbete och bli autogirogivare på www.lakareivarlden.org eller plusgiro 90 01 09-0 resp. bankgiro 900-1090. Vi tar tacksamt emot donationer av medicin och sjukvårdsutrustning.

För mer information om Läkare i världen, kontakta oss på:
info@lakareivarlden.org eller besök www.lakareivarlden.org
Läkare i världen, Box 39006, 100 54 Stockholm
Tfn: 08-664 66 87, Fax: 08-663 66 86, Pg. 90 01 09-0, Bg. 900-1090